

ПРОБЛЕМА МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ФОРМУВАННІ ЇХ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

УДК 378.37.01/09

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287896>

Чжао Жуйсюе, аспірантка кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

ПРОБЛЕМА МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ФОРМУВАННІ ЇХ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті розглянуто мотиваційний компонент естетичної компетентності майбутніх педагогів як необхідний фактор їх професійного зросту. Проаналізовано основні наукові підходи до трактування мотивації здобувачів вищої педагогічної освіти у сфері їх естетичного розвитку. Обґрунтовано роль основних структурних складових мотиваційного компоненту естетичної компетентності майбутніх педагогів.

Ключові слова: мотиваційний компонент естетичної компетентності; здобувачі вищої педагогічної освіти; естетичні потреби; естетичні інтереси; естетичні цінності та ідеали.

Літ. 14.

Zhao Ruixue, Postgraduate student of the Musicology
and Methodology of Musical Art Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

THE PROBLEM OF MOTIVATION OF FUTURE TEACHERS IN THE FORMATION OF THEIR AESTHETIC COMPETENCE

The article deals with the motivational component of the aesthetic competence of future teachers as a necessary factor in their professional growth.

The main scientific approaches to the interpretation of the motivation of higher pedagogical education students in the field of their aesthetic development are analyzed. The main motivational factors of future teachers' aesthetic competence are their aesthetic needs, interests, values and ideals.

Aesthetic needs are interpreted as an internal state of a personality that arises as a result of dissatisfaction or incomplete satisfaction of his or her aesthetic interests. The role of aesthetic needs in directing a person to search for and appreciate beauty, harmony, form, style, etc. in the world around him or her, in art, and in oneself is indicated.

It is noted that aesthetic needs are a prerequisite and motive for the emergence of aesthetic interests, but do not coincide with them. Aesthetic interest is defined as a state of cognitive interest, attraction to aesthetic aspects, which arises when we perceive something as beautiful, exciting or interesting. The importance of aesthetic interest in the professional development of future teachers is emphasized: it expands their perception of the world, encourages deeper reflection and interaction with aesthetic manifestations, promotes the development of aesthetic taste, sense of beauty, artistic style, culture, enriches artistic and aesthetic knowledge, skills and abilities.

The role of aesthetic values and aesthetic ideals in the formation of aesthetic competence of higher pedagogical education is revealed. Aesthetic values and aesthetic ideals act as idealized standards of beauty and sophistication and are used to evaluate and describe aesthetic experience.

It has been concluded that the motivational component is an important component in the structure of aesthetic competence as it determines the attitude of the future teacher to art, his/her desire for development and self-improvement in the field of aesthetics.

Keywords: motivational component of aesthetic competence; applicants for higher pedagogical education; aesthetic needs; aesthetic interests; aesthetic values and ideals.

Постановка проблеми. Проблема мотивації у формуванні естетичної компетентності майбутніх педагогів є актуальною і важливою. Мотивація відіграє ключову роль у процесі навчання та розвитку здобувачів педагогічної освіти у вищій школі, зокрема, у формуванні їх естетичної компетентності, яка є необхідною складовою професійної підготовки. Ставлення особистості до мистецтва, її прагнення до розвитку і самовдосконалення в галузі естетики визначальною мірою залежить від сформованості мотиваційного компонента, який включає мотиви, цілі, потреби, інтереси, емоції, почуття, що спонукають майбут-

нього педагога до активної естетичної діяльності. З огляду на сучасну соціокультурну ситуацію, є очевидним, що педагог, який вмотивований до розвитку своєї естетичної компетентності, може зробити значний внесок у соціальний та культурний розвиток нинішнього змінюваного світу. З іншого боку, гуманістична концепція вищої педагогічної освіти визначає як стратегічний напрям на пошук і впровадження таких технологій і методик навчання майбутніх педагогів, які забезпечували б формування їх мотивації до естетичного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження мотиваційної сфери особистості упродовж

багатьох років було предметом підвищеного інтересу науковців. Серед основних теорій, які викристалізувалися у вивченні цієї проблеми, можна назвати теорію потреб А. Маслоу, згідно з якою мотивація орієнтована на реалізацію потенціалу й задоволення особистісних потреб; теорію очікувань В. Врума, базовану на сприйнятті особистості щодо ймовірності досягнення конкретних цілей; теорію самовизначення Р. Райана та Е. Деці, яка заснована на ідеї, що мотивація виникає з внутрішньої потреби у самовизначенні та розвитку особистості; теорію цілей представлену Е. Локком та Г. Латам, яка доводить, що мотивація залежить від наявності та характеристик цілей; теорію саморегуляції, автори якої Ч. Карвер та М. Шеррі, покладали у її центр поняття самоконтролю, який відображає здатність людини контролювати та регулювати свою поведінку, емоції і думки з метою досягнення своїх цілей [8]. Усі ці дослідження стали підґрунтям для подальшого вивчення проблем мотивації, зокрема, у тих наукових розвідках, які були присвячені вивченню з умовленості мотиваційними факторами процесу формування естетичної компетентності у майбутніх педагогів. В останнє десятиліття над цією проблемою працювали В. Аторіна, Н. Барвіна, І. Білан, М. Вишневецька, Л. Глазунова, Ю. Горщенко, А. Карам, Лян Цзе, В. Папушина, М. Чернявська.

Вивчаючи розвиток естетичної компетентності у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку, В. Аторіна у структурі досліджуваного об'єкта виокремлює мотиваційний компонент. Вона трактує його як наявність спрямованості здобувачів вищої педагогічної освіти на естетичне перетворення світу відповідно до законів краси, що реалізується у педагогічній діяльності. Також учена обґрунтовує необхідність ціннісного ставлення до естетичних знань умінь та навичок майбутнього педагога, які він використовує у роботі з вихованцями. Як важливий фактор мотивації В. Аторіна визначає наявність у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти усвідомленої необхідності в естетичному саморозвитку як необхідного складника їх професійної компетентності [1].

У контексті професійної підготовки майбутніх педагогів до викладання математичних дисциплін І. Білан розглядає необхідність розвитку їх естетичної компетентності. Причому автор відводить важливе значення мотиваційному компоненту, завдяки якому формуються естетичні ціннісні орієнтації педагога, задовольняється його потреба у духовному вдосконаленні, фаховій самореалізації, реалізується свідоме й активне естетичне ставлення до себе та до навколишнього світу [3].

Л. Глазунова у структурі естетичної компетентності майбутніх вчителів-філологів розглядає мотивацію як функціональний функціональний елемент.

Важливе значення дослідниця відводить формуванню естетичних почуттів, цінностей та ідеалів [5].

Важливим фактором формування естетичної компетентності у майбутніх педагогів за спеціальністю "Образотворче мистецтво" А. Карам бачить їх емоційно-ціннісний рівень, який визначається "ціннісним ставленням до мистецтва, природи, дійсності, самого себе, розвинутими естетичними почуттями, бажанням зберігати та поширювати естетичні цінності, емоційною саморегуляцією" [7].

Досліджуючи естетичну компетентність майбутніх педагогів у галузі музичного мистецтва, Лян Цзе хоча не виокремлює мотивацію як структурний компонент досліджуваного об'єкта, але розглядає її у змісті естетичної свідомості здобувача вищої педагогічної освіти, що забезпечує його самодетермінацію у галузі естетики [10].

Метою статті є розгляд мотивації як сукупності факторів, що впливають на формування естетичної компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. У наукових дослідженнях, які присвячені вивченню мотивації особистості, науковці доводять, що сукупність мотивів має спрямований характер. Зокрема, це відображається на здатності індивіда бачити світ крізь призму естетичного, прекрасного. Для майбутніх педагогів ця спрямованість є важливою умовою успішності професійної діяльності. Узагальнюючи різноманітні підходи до трактування сутності мотивації, О. Прокопенко визначає п'ять основних груп. Акцент на внутрішній детермінації поведінки людини характерний для першої групи дослідників. Зумовленість чинників індивіда зовнішніми факторами впливу доводять представники другої групи вчених. Залежність мотивації від психологічного стану, у якому перебуває людина, є переконанням третьої групи науковців. До четвертої групи О. Прокопенко відносить вчених, які психічну регуляцію поведінки індивіда підпорядковують мотиваційному фактору. І п'ята група дослідників, яку виділяє О. Прокопенко, трактує мотивацію як аргументацію поведінки особистості. Ми поділяємо позицію тих авторів, які вбачають у мотивації сукупність тих внутрішніх чинників, які зумовлюють особистісну поведінку людини. З точки зору цього підходу вважаємо за доцільне виділити як основні мотиваційні фактори естетичної компетентності майбутніх педагогів їхні естетичні потреби, інтереси, цінності й ідеали [8].

Роль естетичних потреб у мотивації до естетичного розвитку полягає у тому, що вони спонукають особистість до пошуку та цінування краси, гармонії, форми, стилю тощо в навколишньому світі, в мистецтві, у самому собі. Естетичні потреби є основою естетичної компетентності майбутніх педагогів, позаяк – це джерело естетичної активності. На основі естетичних потреб розвивається творчий

ПРОБЛЕМА МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ФОРМУВАННІ ЇХ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

потенціал, духовність, відбувається самовдосконалення особистості.

Естетичні потреби – це внутрішній стан особистості, що виникає внаслідок незадоволення або неповного задоволення її естетичних інтересів.

Як стверджує Н. Барвіна, естетична потреба складає фундамент духовності особистості, і це відображається у творчій спрямованості життєдіяльності, у рівні інтелектуальності, у ставленні до себе і до інших [2, 40].

Суголосно цим ученим М. Вишневецька переконливо відводить естетичним потребам провідну мотиваційну рушійну роль в естетичній діяльності, розглядає її фундаментом унікальності особистості, базою для самореалізації і самоствердження. Дослідниця вказує на емоційну природу естетичних потреб. Їхню цілісну єдність з естетичними почуттями та цінностями. На її думку, саме це складає фундамент для формування естетичного смаку особистості та вибірковості сприймання [4, 44].

На гедоністичну природу естетичної потреби вказує Г. Локарева, у ній вона бачить потребу отримувати задоволення від того, що індивід вважає прекрасним, особливо у мистецтві. На думку вченої, естетична потреба характеризується певним індивідуальним рівнем, який дає змогу сприймати певні шари мистецького твору – від поверхового сюжетного, до глибинно-ціннісного, та осмислювати художні засоби, які розкривають мистецький твір [9, 177].

Про духовну сутність естетичної потреби пише О. Рубан, на його думку, вона має спрямовуючу силу на самореалізацію особистості у діяльності [12, 54].

Базовим фактором для освоєння багатства загальнолюдської культури бачить естетичну потребу Г. Соцька, позаяк у ній виражається естетичне ставлення до світу. Естетична потреба, доводить вчена, складає основу формування естетичного досвіду особистості [14, 138].

Естетичні потреби є передумовою та мотивом естетичних інтересів, але не збігаються з ними. Емоційна складова естетичної потреби значно вища, ніж в естетичного інтересу, який має виразну пізнавальну спрямованість на певний об'єкт. Якщо потреби ми можемо охарактеризувати як вимогу, яка може бути осмисленою / неосмисленою, реалізованою / нереалізованою, то інтерес спрямований на пошук засобів, які можуть задовольнити потребу.

Естетичний інтерес – це стан пізнавальної зацікавленості, привабливості до естетичних аспектів, який виникає, коли ми сприймаємо щось як красиве, захопливе або цікаве. Він розширює наше сприйняття світу, спонукає до більш глибокого роздуму та взаємодії з естетичними проявами.

Естетичні інтереси можуть бути більш розмаїтими, розвинутими та усвідомленими, ніж естетичні потреби. Для формування естетичної компетент-

ності педагога важливим є те, що вони сприяють розвитку естетичного смаку, почуття прекрасного, художнього стилю, культури, збагачують його художньо-естетичні знання, уміння та навички. Естетичні інтереси забезпечують розширення естетичних цінностей, ідеалів та світогляду майбутніх педагогів, що дає йому можливість безперервного духовного зросту. Вони впливають на формування його художньо-творчих здібностей та педагогічної імпровізації, на поліпшення педагогічної комунікації та взаємодії з учнями.

Не менш важливим мотиваційним фактором у структурі естетичної компетентності, на нашу думку, виступають естетичні цінності. Вони стосуються наших оцінок вподобань та емоційного відгуку до різних аспектів мистецтва, природи, дизайну, архітектури та інших форм вираження краси. Естетичні цінності відображають наше сприйняття та особистий смак щодо внутрішньої та зовнішньої гармонії, естетичної привабливості і значущості [13, 83–84]. Естетичні цінності, такі як краса, гармонія і творчість, здатні надихати особистість і стимулювати її до дії через пробудження почуття захоплення, радості, що допомагає зберігати мотивацію у процесі досягнення поставлених цілей. Естетичні цінності спонукають майбутнього педагога до саморозвитку та самовдосконалення. Вони сприяють пошуку нових навичок, знань і набуття нового досвіду у сфері мистецтва, інших естетичних проявів. В. Папушина зазначає, що ціннісно-мотиваційні спрямування допомагають педагогу знайти сенс і значущість у своїй професійній діяльності, створювати з нею позитивний емоційний зв'язок, що додає задоволення і мотивації до удосконалення своєї праці [11]. Також естетичні цінності сприяють розвитку індивідуальності та самоідентифікації майбутнього педагога, виявленню ним своїх унікальних смаків, вподобань та стилю.

Загалом, естетичні цінності створюють позитивні емоційні зв'язки, забезпечують внутрішню мотивацію та стимулюють розвиток здобувачів вищої педагогічної освіти [13, 83–84].

Естетичні цінності тісно пов'язані з естетичними ідеалами, які виступають як ідеалізовані стандарти краси та вишуканості, і використовуються для оцінки та опису естетичного досвіду. Вони відображають певні норми та стандарти, які визначають, що вважається привабливим та елегантним. Естетичні ідеали можуть бути встановлені суспільством, культурою або медіа, і вони можуть змінюватися залежно від часу та контексту [6, 92–97].

Важливо зазначити, що взаємозв'язок естетичних ідеалів і цінностей є динамічним та взаємопов'язаним. Естетичні ідеали можуть бути впливовими у формуванні наших цінностей, але наші цінності також можуть впливати на переосмислення і переоцінку ідеалів краси. Наші цінності можуть над-

ПРОБЛЕМА МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ФОРМУВАННІ ЇХ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

хати нас на зміни інтерпретації та розуміння естетичного досвіду, сприяючи розширенню канонів краси й оцінки.

Естетичні ідеали впливають на мотивацію особистості, зокрема майбутнього педагога. Вони допомагають йому встановлювати цілі, пов'язані з досягненням певного естетичного ідеалу через мотивування до осягнення вищих рівнів краси у своїх проєктах. Естетичні ідеали стимулюють розвиток творчих здібностей та виявлення потенціалу майбутнього педагога, мотивують до розвитку творчості, пошуку нових форм самовираження та експериментів у професійній діяльності. Естетичні ідеали слугують підставою для постійного саморозвитку і самовдосконалення. Для майбутнього педагога естетичні ідеали є візією того, наскільки він може розвиватися у сфері мистецтва, культури, і це стимулює до постійного навчання, дослідження і естетичного розвитку. Естетичні ідеали сприяють пошуку індивідуальності, унікального стилю, самовираження здобувача вищої педагогічної освіти, підвищенню його самооцінки. Це підтримує позитивне ставлення до себе і бажання продовжувати докладати зусилля для праці над собою. Естетичні ідеали здійснюють позитивний вплив на емоційний стан особистості. Захопленням красою і гармонією дарує відчуття радості, піднесення, задоволення. Ці позитивні емоції незаперечно є джерелом мотивації для залучення до естетичної діяльності і прагнення досягти вищих стандартів у професійній сфері.

Уплив естетичних ідеалів на мотивацію майбутнього педагога є індивідуальним і залежить від його унікальних цінностей, інтересів та характеру.

Висновки. Мотиваційний компонент естетичної компетентності – це один зі складових елементів, який визначає ставлення майбутнього педагога до мистецтва, його прагнення до розвитку та самовдосконалення в галузі естетики. Мотиваційний компонент естетичної компетентності має широкую структуру, основними компонентами якої, на нашу думку, є естетичні потреби, інтереси, цінності та ідеали, що спонукають особистість педагога до активного естетичного перетворення дійсності.

Перспективою у подальших дослідженнях ми бачимо розробку критеріїв, показників і визначення рівнів розвитку мотиваційного компонента естетичної компетентності майбутніх педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аторіна В.М. Розвиток естетичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у фаховій підготовці: дис. ... д-ра філософії: 011. Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Глухів, 2021. 341 с.
2. Барвіна Н.О. Художньо-естетична потреба як духовна домінанта сучасної вищої освіти. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2016. Вип. 5. С. 38–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2016_5_7 (дата звернення: 18.05.2023).

3. Білан І.В. Дефініції поняття “естетична компетентність” у психолого-педагогічній літературі. *Scientific Collection “InterConf”*, (59): with the Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference “Science and Practice: Implementation to Modern Society” (June 4–5, 2021). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2021. pp. 156–163. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/13159/12097>

4. Вишневецька М.В. Естетичні потреби у фаховій діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва: теоретичний аспект проблеми. *Музичне мистецтво в освітнологічному дискурсі*. 2020. № 5. С. 43–48. DOI: 0.28925/2518-766X.2020.5.8 (дата звернення: 18.05.2023).

5. Глазунова Л.О. Формування естетичної компетентності майбутнього вчителя-філолога засобами народознавства: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка, Житомир, 2013. 20 с.

6. Естетика: навч. посіб. / за ред. В.О. Лозового. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 208 с.

7. Карам А.М. Формування естетичної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у позааудиторній роботі університету: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України, Київ, 2020. 226 с.

8. Конспект лекцій з курсу “Теорія мотивації” / уклад. О.В. Прокопенко. Суми: Вид-во СумДУ, 2006. 171 с.

9. Локарева Г.В. Формування художньо-естетичного сприйняття як професійної якості в майбутнього художника-дизайнера. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*. 2017. № 2. С. 175–180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2017_2_30 (дата звернення: 18.05.2023)

10. Лян Цзе. Формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці: дис. д-ра філософії: 015. Державний заклад “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського”, Одеса, 2021. 201 с.

11. Папушина В. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів української мови і літератури у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04. Хмельницький нац. ун-т, Хмельницький, 2020. 39 с.

12. Рубан О.М. Становлення людського “Я”: естетичний вимір. *Versus*. № 1–2 (11–12). С. 52–59. DOI: <https://doi.org/10.33842/23134562/2018/11/52/59> (дата звернення: 18.05.2023).

13. Сморж Л.О. Естетика: навчальний посібник. Київ: Кондор. 334 с.

14. Сотська Г.І. Естетичний досвід викладача образотворчого мистецтва: передумови розвитку. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*: зб. наук. пр. Вип. 9. Київ: Вид-во ТОВ “Тонар”, 2014. С. 136–149.

REFERENCES

1. Atorina, V.M. (2021). Rozvytok estetychnoi kompetentnosti maibutnix vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity u fakhovii pidhotovtsi [Development of aesthetic competence of future preschool teachers in professional training]. *Doctor's thesis*. Hlukhiv, 341 p. [in Ukrainian].
2. Barvina, N.O. (2016). Khudozhno-estetychna potreba yak dukhovna dominanta suchasnoi vyshchoi osvity [Artistic and aesthetic need as a spiritual dominant of modern higher education]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i*

**ПРОБЛЕМА МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
У ФОРМУВАННІ ЇХ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

praktika – Personal spirituality: methodology, theory and practice. Vol. 5, pp. 38–52. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2016_5_7 (Accessed 18 May 2023) [in Ukrainian].

3. Bilan, I.V. (2021). Definiitsii poniattia “estetichna kompetentnist” u psykholoho-pedahohichnii literaturi [Definitions of the concept of “aesthetic competence” in psychological and pedagogical literature]. *Scientific Collection “InterConf”*, (59): with the Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference “Science and Practice: Implementation to Modern Society” (June 4–5, 2021). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd. pp. 156–163. Available at: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/13159/12097>. (Accessed 18 May 2023) [in Ukrainian].

4. Vyshnevetska, M.V. (2020). Estetychni potreby u fakhovii diialnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva: teoretychnyi aspekt problemy [Aesthetic Needs in the Professional Activity of a Future Music Teacher: Theoretical Aspect of the Problem]. *Musical art in educational discourse*. Vol. 5, pp. 43–48. DOI: 0.28925/2518-766X.2020.5.8 (Accessed 18 May 2023) [in Ukrainian].

5. Hlazunova, L.O. (2013). Formuvannia estetychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia-filoloha zasobamy narodoznavstva [Formation of Aesthetic Competence of Future Philology Teacher by Means of Folklore]. *Extended abstract of candidate’s thesis*. Zhytomyr, 208 p. [in Ukrainian].

6. Lozovyi, V.O. (Eds.). (2003). Estetyka: navch. posibnyk [Aesthetics: a textbook]. Kyiv, 208 p. [in Ukrainian].

7. Karam, A.M. (2020). Formuvannia estetychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u pozaaudytorunii roboti universytetu [Formation of Aesthetic Competence of Future Fine Arts Teachers in Extracurricular Activities of the University]. *Candidate’s thesis*. Kyiv, 171 p. [in Ukrainian].

8. Prokopenko, O.V. (Ed.). (2006). Konspekt lektsii z kursu “Teoriia motyvatsii” [Lecture notes for the course “Theory of Motivation”]. Sumy, 171 p. [in Ukrainian].

9. Lokarieva, H.V. (2017). Formuvannia khudozhno-estetichnoho spryiniattia yak profesiinoi yakosti v maibutnoho khudozhnyka-dyzainera [Formation of artistic and aesthetic perception as a professional quality in the future artist-designer]. *Bulletin of the Alfred Nobel University. Series: Pedagogy and psychology*. Vol. 2, pp. 175–180. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduep_2017_2_30 (Accessed 18 May 2023) [in Ukrainian].

10. Lian Tsze. (2021). Formuvannia estetychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva u profesiinii pidhotovtsi [Formation of Aesthetic Competence of Future Music Teachers in Professional Training]. *Doctor’s thesis*. Odesa, 39 p. [in Ukrainian].

11. Papushyna, V. (2020). Teoretychni i metodychni zasady formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury u protsesi profesiinoi pidhotovky [Theoretical and Methodological Bases of Formation of Aesthetic Culture of Future Teachers of Ukrainian Language and Literature in the Process of Professional Training]. *Extended abstract of Doctor’s thesis*. Khmelnytskyi, 39 p. [in Ukrainian].

12. Ruban, O.M. (2018). Stanovlennia liudskoho “Ya”: estetychnyi vymir [The formation of the human self: the aesthetic dimension]. *Versus*. Vol. 1–2, 11–12, pp. 52–59. DOI: <https://doi.org/10.33842/23134562/2018/11/52/59> (Accessed 18 May 2023) [in Ukrainian].

13. Smorz, L.O. (2005). Estetyka: navchalnyi posibnyk [Aesthetics: A study guide]. Kyiv, 334 p. [in Ukrainian].

14. Sotska, H.I. (2014). Estetychnyi dosvid vykladacha obrazotvorchoho mystetstva: peredumovy rozvytku [Aesthetic Experience of a Fine Arts Teacher: Prerequisites for Development]. *Art education: content, technology, management: a collection of scientific papers*. Vol. 9. Kyiv, pp. 136–149. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.05.2023

“Навчися бачити, де все темно, і чути, де все тихо. У темряві побачити світло, в тиші почуєш гармонію”.

*Чжуан Цзи
китайський філософ*

“Єдине, що може направити вас до благородних думок і поступків – це приклад великих і моральних чистих особистостей”.

*Альберт Ейнштейн
один з найвизначніших фізиків ХХ століття*

“Є помилки, які не можливо виправити. Є вчинки, за які не пробачають. Є рішення, про які шкодують усе життя. Але є вибір і він за нами”.

*Андрій Кузьменко
український співак, композитор, поет, письменник*

“Успіхи науки – діло часу і сміливості розуму”.

*Вольтер
французький філософ*

